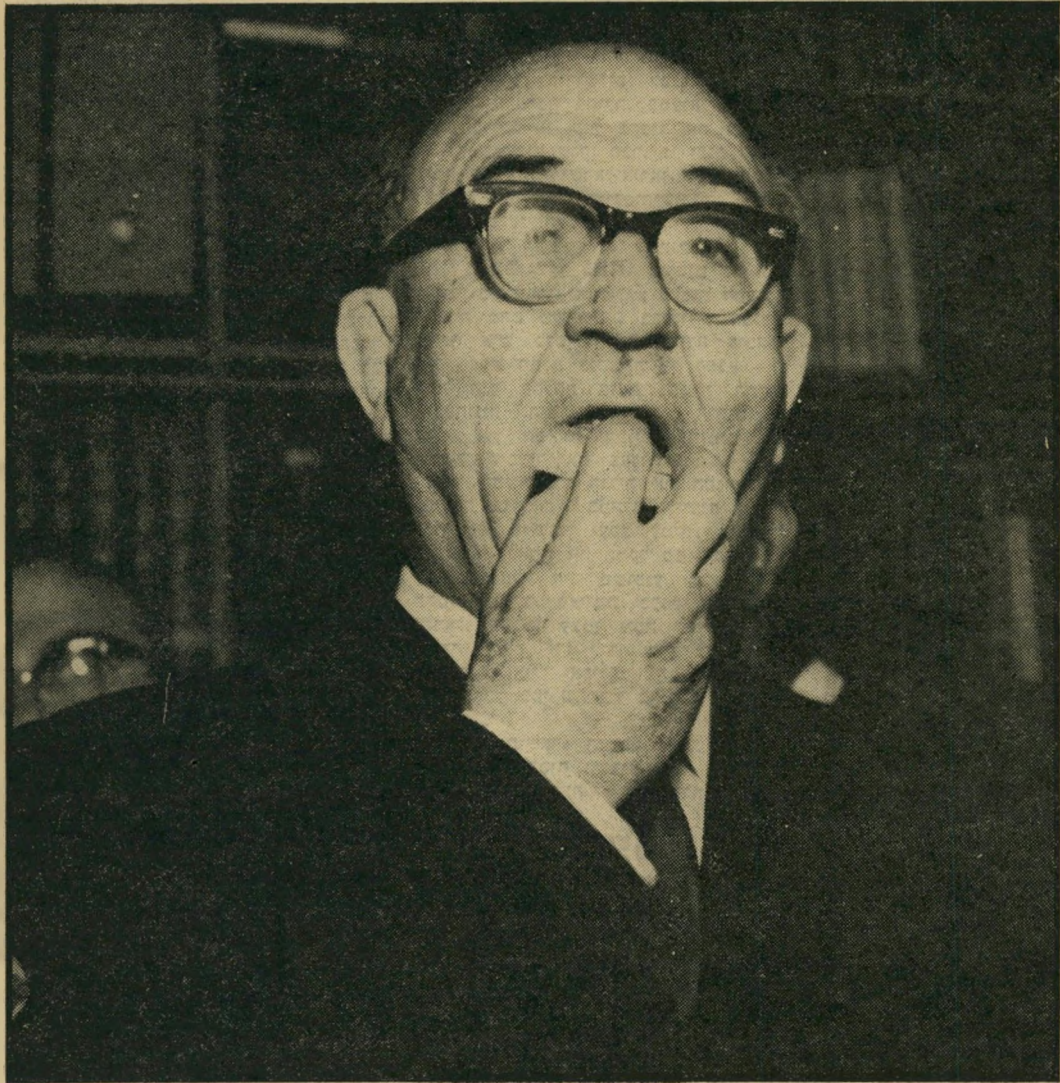

עצמה לשם הפלתו של לוי אשכול והמלכתו של משולש שלמוני חדש

ת-מי-מת-ואיך?

לוי אשכול

אוטומטיות. כל רשיון, כל הלאה, כל שיחרור ממס, כל הטבה שהיא, תלויים בהחלטתו האישית של ספיר. וספיר דואג לכך שאיש לא ישכח זאת. הדברים אינם מתקדמים לקראת גיבוש סיעות. מפא"י אינה מפלגה המתאימה לכך. היא מעין איגוד מקצועי של בעלי-שררה מכל השטחים ומכל המישורים. כל הבריתות בתוך מפא"י הן זמניות וחולפות. אין חזיתות קבועות. לכן אין לשער מראש את יחסייהכוחות. הדבר תלוי בעיתוי, בעניין שיעמוד באותו רגע על סדר-היום, במצביההרוח של הרגע. ספיר מקוה כי ברגע המכריע, כאשר תבוא ההתפוצצות, יוכל להציג את כל השטרות לפרעון, וכי אז יהיה לו הרוב הרוש בקרב המפלגה.

מי יהיה ראש-הממשלה הבא?

מי תי יבוא רגע זה? העיתוי תלוי בכמה וכמה שיקר לים והשבונות. זה תלוי גם בנסיבות חיצוניות, בהזדמנויות שתבואנה.

יש כוחות החותרים להכרעה מיידית. כלדי מר: תוך כמה שבועות. למשל: בעוד שלושה חודשים.

בין הרוצים בכך נמצאת, כנראה, גולדה מאיר. לוי אשכול הוא בן 71. גולדה מאיר היא בת 68. פינחס ספיר הוא בן 57.

מכאן שיש לגולדה פחות זמן מאשר לספיר. אם רוצה גולדה להיות ראש-הממשלה (ויש רבים בירר שלים המאמינים שזה רצונה) עליה למהר. אין היא יכולה לחכות עד לבחירות לכנסת השביעית.

מכאן שגולדה מעוניינת בהכרעה מהירה. לספיר יש זמן. הוא יכול לחכות. אבל נראה שגם הוא מעוניין בהכרעה מיידית, מסיבה אחרת: כדי למנוע בעד אשכול להכין בינתיים יורש-עצר אחר.

כדאי לספיר להמליך את גולדה, לתקופת מעבר קצרה, כדי שתפנה את הדרך למענו. אולם הכרעה מיידית כזאת תלויה בהזדמנות. אם ינחל אשכול בחודשים הקרובים כשלון גדול וברור בשטח כלשהו, יש להניח כי אויביו יעטו עליו ויקרעו אותו לגזרים. ולא, תצטרך ההכרעה להידחות. אך לא יותר מאשר שנתיים וחצי.

כי דבר אחד מנוי וגמור עם אנשי המרוקקה: אסור שלוי אשכול יעמוד בראש רשימת מפא"י בבחירות הבאות.

לכן תיפול ההכרעה, לכל המאוחר, ערב הבחירות לכנסת השביעית.

העיתוי קובע גם מי יהיה מס' 1 בקרב הטרויקקה. אם יודח אשכול תוך כמה חודשים, אין ספק כי ראשיההממשלה הבא תהיה גולדה מאיר. אם תידחה ההרחה עד לבחירות, יהיה ראשיההממשלה הבא פינחס ספיר.

מסע לחישות ובדיחות

י ינתיים מתנהחת המלחמה בעיקר באמצעות לחישות. בדיחות והשמצות. הנשוא של כולן הוא לוי אשכול, ובמיקצת גם מרים אשכול.

מכחינה זו קיים שיתוף-פעולה אוטומטי בין הטרויקקה ורפ"י, ובמדינת-מה גם גח"ל.

המטרה המשותפת היא לתאר את לוי אשכול כלא-מנהיג, אדם שאינו מסוגל לתכנן לטחן ארוך, שאין לו אופק רחב. הוא מתואר כאיש חולה, הכפוף לשלטון אשתו הצעירה. נאמר שהוא דוחה כל החלטה עד שאי-אפשר עוד לדחות, ואז הוא מחליט את ההחלטה הבלתי-יכונה.

כך ניצרת, בהדרגה, ההרגשה כי בכלל אין ממשלה בישראל, כי משתררת אנארכיה כלי לית, שאם יימשכו הדברים כך זמן רב תעמוד המדינה בפני שואה כלכלית ו/או בטחונית ו/או מדינית ו/או מוסרית.

באותה שעה מתואר ספיר כאיש חזק, בעל תוכנית כלכלית ארוכת-טווח ומרשימה, כאיש המסוגל להתחכך עם כן-גרייזן.

כדמות מישנית מתואר אבא אבן כמגבב-מליצות, שאינו מסוגל לבצע דבר, המסתיר את הבעיות המחמירות והולכות מאחורי מסך של מילים נפוחות.

המכשיר העיקרי של תעמולת-לחישות זו הוא מטר של בדיחות. שלא היה כדוגמתו מאז עונת הבדיחות על חוסר-ההשכלה-כביכול של יוסף אלמוגי בעת הפילוג במפא"י, או על נשואי הרב טולידאנו המנוח.

הבדיחה הארסית האופיינית היא: "מה ההבדל בין אשכול וגיימס בונד? התשובה: 7". או: "מדוע לא ניסתה

רפ"י לחולל הפיכה צבאית? התשובה: אין ממי לקחת את השלטון."

העתונאית זיוה יריב אספה כמה בדיחות כאלה, כלהלן: "מה אמר אשכול כששאלו אותו אם הוא רוצה תה או קפה? חצי-חצי. — למה אשכול הוא חצי נחמה? כי הוא צרת רבים. — מישהו שאל: האם אפשר לדבר עם ראש-הממשלה? ענו לו: לא, מרים אינה בבית. — אילו אשכול היה ראש-הממשלה, היה הכל אחרת."

האם מסעי-בדיחות זה הוא מאורגן? קשה לדעת. די ליצור אחרים מסוימת, כדי שבדיחות מסוג זה יצופו מעצמן. אך בצמרת רפ"י ובחוגי הטרויקקה יש די והותר ראשים שהומור מסוג זה מבטא אותם יפה.

התקפת-הנגד של אשכול

האם לוי אשכול מסוגל להשיב מלחמה שערה? כאשר פתח בשבוע שעבר אריאל אריאלי, אחד מצעירי אשכול ש"נדפק" בבחירות האחרונות, בהתקפה על פינחס ספיר, ראו רבים בכך התקפת-נגד של אשכול.

אך עד כה לא הוכיח אשכול כשרון רב לדאוג לדמות הציבורית של ממשלתו ולרכוש ידיונים חדשים. להיפך: הוא מאבד בזה אחר זה את עוזריו, יועציו ואוהדיו. כסביבתו הקרובה ביותר אין אוזירה של נאמנות ומסירות, אלא של אכזבה. יש הטוענים כי הוא כפוף-טובה, ויש האומרים שהוא מוכן לקנות קצת שקט על-ידי התפטרות עם יריביו על חשבון ידידיו. התלונה החוזרת היא: "אין הוא מסוגל לקבל עצות. כשכבר אין ברירה, ואי-אפשר עוד לדחות, הוא מקבל את העצה הרעה ביותר."

חולשה שניה של אשכול: אין לו יורש-עצר סביר, המסוגל לרכוש כיום כוח נגד ספיר. פעם חשבו כי חיים צדוק, שר-המיסחר-התעשייה, מתקדם לקראת עמדה זו. צדוק אמנם נכנס למלחמה עם ספיר, החותר תחתיו בכל הזדמנות. צדוק גם נתמך על-ידי אשכול. יש לו כשרון ליחסי-ציבור, תכונה הנחשבת לחשובה במישטר הקיים. אולם מעטים המאמינים כי צדוק

יכול, בעתיד הנראה לעין, לשמש מישקל כנגד ספיר. סיכוי סביר יותר יש לאבא אבן. עמדתו כשרי-החזק מקנה לו יוקרה, ויתכן כי בעבור כמה שנים הוא יצטייר לעיני החמונים כראשי ממשלה אפשרי. כיום מעמדו הציבורי עודנו מפוקפק. יש שמועות שגם מרדכי נמיר שם עין על תפקיד ראש-הממשלה, אך מעטים מאמינים שיש לו סיכוי כלשהו.

ההכרעה: בחודשים הקרובים

הצמברות הגורמים השלייים האלה מחלישה מאוד את מעמדו של אשכול. פרשת איסר הראל מטילה אור בהיר על מצב זה.

יחד עם זאת, טעות היא לראות באשכול כוח מחוסל. בינתיים הוא האיש המחזיק בשלטון, עם כל היתרונות הכרוכות בכך, ופיקחותו הרבה עשויה לעזור לו לדחות כל הכרעה ולהמשיך בשלטונו גם אחרי הבחירות. יש בידו נשק שלילי, אך חשוב: לא גולדה מאיר ולא פינחס ספיר מסוגלים להלהיב המונים. אם תוך כמה חודשים תתפוצץ תוכניתו של ספיר כמו בועת-בורית, כפי שעשו כל תוכניותיו הקודמות, הוא עלול להיזקק ללא תקנה. (אם כי אין ספק שספיר יוקף את הכשלון על חשבון חוסר-תקיפותו של אשכול.)

אולם אשכול יודע כי להקת הואכים, המקיפה אותו — אנשי מפלגתו ואנשי האופוזיציה של רפ"י — מתקרבת. הסכנה האמיתית ברגע זה היא שהוא יעשה מעשים קיצוניים ובלתי-שקולים כדי ליצור לעצמו דמות ציבורית של איש חזק ותקיף.

על כך רומז בביורר דווקא טיים האמריקאי. באותה כתבה על פרשת הראל טוען השבועון כי אשכול ציפה לערוך את ההתקפה האחזית על סוריה כדי להפריך את טענות יריביו שאינו מסוגל להחליט ולפעול.